

БАРИЕРИ

УРБАНО НАСЕЛЕНИЕ

Со оглед на образованието, социјалниот статус и достапноста на опциите, урбаното население би требало да има поактивна улога во граѓанските и политичките настани во земјата. Сепак, истражувањето покажува дека нивните интереси и мотивација за учество не се разликуваат од интересите на општата и руралната популација.

Речиси половина од испитаниците не се заинтересирани за општествено-политичкиот развој на земјата, се соочуваат со истите препреки како и другите групи и неволно соработуваат со институциите.

- ♦ Недоверба во способноста да влијаат на политиката и јавните политики во земјата.
- ♦ Недоволна информираност за начините на учество.
- ♦ Недостиг на граѓански и политички вештини.
- ♦ Страв од притисок и одмазда.
- ♦ Слаба мотивација за општествено и граѓанско учество поради претходно лошо искуство со институциите на системот што резултира со брзото разочарување на активните граѓани од постигнатите резултати.
- ♦ Изразена политизација на општеството.

РУРАЛНО НАСЕЛЕНИЕ

Како значителен дел од вкупното население во земјата (42% според Светска банка), руралното население и нивното граѓанско и политичко учество е многу важно. Неучеството во граѓанскиот и политичкиот живот ја зголемува нивната перцепција дека се маргинализирани и дека не се соодветно претставени.

Во споредба со општата популација, нема разлика во нивото на интерес за општествено-политичкиот развој на земјата, како и во нивото на нивното учество. Истражувањето покажува дека разликите во однос на нивото на интерес и учеството повеќе зависат од фактори како што се возраста, полот и нивото на образование, отколку од локацијата. Истото ќе биде предмет на понатамошна анализа и препораки во извештајот (жени од рурални области и млади од рурални области).

Сепак, забележителни се некои карактеристики во однос на ставовите и убедувањата на оваа демографска група.

Иако во суштина имаат исти интереси (здравствена заштита, општествено-економски просперитет и животна средина), оваа група е повеќе загрижена за влијанието на политиката врз личниот економски просперитет (вработување, непотизам, итн.), квалитетот на животот и миграцијата на младите.

Најчести проблеми со кои се соочува оваа група се:

- ♦ **Недоволна претставеност:** изразено чувство дека нивните проблеми не се адресирани од претставниците, засилено со чувство на маргинализација која негативно се одразува на нивото на активно учество.
- ♦ **Слаб интерес за граѓанското учество** поради недоверба во вистинскиот интерес на политичарите за руралните заедници.
- ♦ **Недоверба во својата способност да влијаат** врз политиката и јавните политики во земјата.
- ♦ **Недостаток на канали и утврдени начини за учество и споделување идеи.**
- ♦ **Проблеми со документи за лична идентификација** потребни за гласањето.
- ♦ **Страв од одмазда** против општествениот активизам и изразување критичко мислење.

МЛАДИ

Од витално значење, а воедно и предизвик е да се обезбеди следните генерации да учествуваат во демократијата. Потребна е посветеност од владите, политичките партии, кандидатите, невладините организации и демократските граѓани и групи. Навистина, бројни засегнати страни играат клучна улога во создавањето услови за поголемо и порамноправно граѓанско и политичко учество на младите.

Истражувањето ги идентификува следниве препреки за поактивно граѓанско и политичко учество:

Сомневање во способноста да извршат влијание: Младите не веруваат дека можат да влијаат на политиките во земјата.

Недоволна застапеност: Младите луѓе не чувствуваат дека се доволно застапени и/или вклучени во решавање на релевантни прашања во процесите на донесување одлуки.

Недостаток на знаење и вештини за самостојно учество во граѓанскиот и политичкиот живот

Недостаток на канали за учество и изразување на мислења.

ЛИЦА ШТО ГЛАСААТ ПРВПАТ

Со оглед на недостатокот на претходно искуство во граѓанскиот и политичкиот живот, лицата што гласаат првпат покажуваат помал интерес и подготвеност да учествуваат на избори и да се активираат во споредба со младите воопшто. Барьерите идентификувани кај категоријата млади (недостаток на знаење, сомнежи во можноста за влијание, недоволна застапеност, достапност на комуникациски канали) се поизразени кај гласачите што гласаат за првпат, затоа препораките за стимулирање на младите се применливи и кај овие гласачи.

Карактеристични бариери за оваа група

- ♦ Слабо познавање и свесност за целокупниот процес на гласање и одделните изборни фази (проверка на избирачкиот список, регистрација, итн.).
- ♦ Потреба од зајакнување и градење на вештини и знаења за посигурно учество во граѓанскиот живот.

МЛАДИ ОД РУРАЛНИ ОБЛАСТИ

Во споредба со младите генерално, младите од руралните области се повеќе подготвени активно да учествуваат во граѓанскиот и политичкиот живот. Како група, тие се позаинтересирани за општествено-политичките случувања и имаат добро разбирање за изборниот процес и неговата важност.

Политичкото учество на секоја група која е недоволно претставена или политички маргинализирана е од исклучителна важност. Некои од препреките идентификувани кај младите генерално - сомневања за нивното влијание, недоволна застапеност, достапноста на каналите за изразување на своите потреби и грижи - се поизразени во оваа група. Слично на општата група на млади, млади гласачи од зрурални области треба дополнително да бидат мотивирани за да се занимаваат со граѓански и политички активности.

- ♦ **Поизразено чувство на недоволна претставеност:** Руралната младина смета дека избраните претставници не ги адресираат нивните проблеми и дека оваа демографска група нема свои претставници.
- ♦ **Неверување во својата моќ** да влијаат на прашањата и политиките што се во нивен интерес.
- ♦ **Недостиг на комуникација** со службените лица, кандидатите и невладини организации.
- ♦ **Верување во општа политизација** на општеството и недоволен акцент на политиките и прашањата што ги интересираат граѓаните.

ЖЕНИ

Нееднаквото политичко и граѓанско учество и застапеност во политичкиот живот е клучниот предизвик за секое демократско општество, вклучително и за Северна Македонија. Родовата нееднаквост е основната причина за значително помалото учество на жените во општествено-политичкиот живот во споредба со мажите. И покрај формалното признавање на еднаквите политички права на жените и мажите, во општествено-политичкото учество (членство и партиципација во политичка партија, кандидирање за функција, избирање и извршување на функцијата во законодавните или административните тела) и понатаму доминираат мажите. Развојот на општеството зависи од целосно признавање на искуствата, вештините и проблемите на жените и нивно целосно учество и застапеност при донесувањето на законски решенија.

Истражувањето ги идентификува клучните фактори и бариери кои влијаат на граѓанското и политичкото учество на жените. Бариерите се поврзани со општествено-економските фактори, капацитетот и културното влијание.

Патријархалниот систем на вредности, како и дефинирањето на местото (дома) и улогата (мајка, сестра, сопруга) на жените во општеството.

Поврзано со горенаведеното, **перцепираниот недостаток на време** поради улогата на жените како даватели на примарна грижа во семејството и обемот на работа во домаќинството

Тешкотија да се поврзат со политичките теми и прашања, особено оние што не ги засегаат директно.

Недоволно знаење за различните форми на граѓанско и политичко учество и достапните можности за учество, придобивките од учеството, итн., особено кај жените со пониско образование и социјално-економски статус.

Скептицизам во нивната моќ да влијаат на политиката во земјата и на подобрување на квалитетот на животот.

Чувство дека не се сфатени сериозно и верување дека иницијативите покренати од жени се помалку ефикасни во споредба со иницијативите од мажи или мешаните иницијативи.

Недостаток на вештини и знаење за учество во политичкиот живот поради историски вкоренетата перцепција дека мажите се погодни за политички живот, додека жените за репродуктивни улоги и грижа за семејството.

ЖЕНИ ОД РУРАЛНИ ОБЛАСТИ

Препреките идентификувани кај жените генерално се значително истакнати кај жени од рурални области. Најистакнати меѓу нив се патријархалниот систем на вредности, недостигот на време за домот и семејството и недовербата во својата способност да влијаат.

Препреките карактеристични за жени од рурални области што воопшто не се нагласени од жените од општата популација се:

- ♦ Ниска свесност за важноста на граѓанското и политичкото учество на жените.
- ♦ Силно чувство на дискриминација врз основа на возраста, изгледот и сл.
- ♦ Изразено отсуство на самодоверба и компетентност.
- ♦ Слабо вмрежување, системи за поддршка и тимска работа.
- ♦ Лоша транспортна инфраструктура и врски за да се овозможи нивно учество.
- ♦ Засилен притисок од страна на политичките партии и кандидатите за време на изборниот период.

ЛИЦА СО ПОПРЕЧЕНОСТ

Лицата со попреченост имаат еднакво право да учествуваат во политичкиот и јавниот живот како и другите, но и понатаму постојат значителни пречки за пристап и вклучување на оваа заедница.

Треба да се преземат низа активности за зајакнување на улогата на лицата со попреченост за подеднакво учество во општествено-политичкиот живот во земјата.

Покрај препреките идентификувани од општата популација, лицата со попреченост се соочуваат со:

Физички препреки за политичко и граѓанско учество за остварување на нивните права (ограничена пристапност до местата за гласање, институциите, итн.)

Физички препреки во секојдневниот живот, како што се пристап до јавен превоз или прилагодени возила, што исто така влијае на учеството, особено на руралното население

Комуникациски бариери - неприлагодена комуникација на нивните потреби, како приматели на информации, но и како учесници во дебати или како гости во програми

Погрешен став на општеството - не се гледаат како лица со способности, капацитет и потенцијал да придонесат за граѓанскиот и политичкиот живот

Чувство на недоволна застапеност на нивните потреби.

РОМИ

Ромското население се соочува со разни социјални, политички и економски предизвици што ја ограничуваат нивната целосна интеграција и активното учество во општествениот и јавниот живот. Политичката и општествената маргинализација на Ромите е предизвикана од многу фактори како што се екстремната сиромаштија, неписменоста, супстандардните услови за живот, јазичните бариери, лошата инфраструктура, недостатокот на ресурси, вклучително и структурни и општествени бариери коишто се идентификувани во ова истражување.

Политичкото учество на секоја недоволно застапена или политички маргинализирана група е многу важно и треба соодветно да се адресира. Во моментот Ромите се едни од политички најмаргинализираните етнички групи во Северна Македонија.

Недоволно знаење и информации за управување со изборниот процес во врска со регистрацијата на гласачи, контрола на избирачкиот список или пријавување неправилности и манипулации.

Непоседување документи за лична идентификација или поседување документи со истечен рок, поради што ромските граѓани не се вклучени во избирачкиот список.

Недоволно разбирање на политичките и изборните процеси, со што се ограничува интересот за политика и политичко учество на Ромите со понизок општествен статус и /или образование.

Ниско ниво на учество поради преокупација со егзистенцијални прашања.

Тешкотии при идентификувањето со апстрактни политички и граѓански теми кои се навидум неповрзани со секојдневниот живот.

Недоверба во својата моќ да влијаат на политиката и јавните политики во земјата.

Недоволна застапеност во државната администрација и перцепција дека нивните проблеми не се адресираат од избраните претставници.

Недостиг на вештини за самостојно учество во политичкиот и граѓанскиот живот и недоволна свесност за потребата од учество, кои се поизразени поради постојните поделби, недостаток на единство и структура меѓу ромските политички активисти и во рамките на заедницата.

Ограничен пристап до информации и образование поради ограничени ресурси: финансии, време, животен стандард, како и писменост, дигитална писменост и сл.

ЛИЦА ОД ОДДАЛЕЧЕНИ ЗАЕДНИЦИ

Населението од оддалечените заедници има сличен став кон граѓанското и политичкото учество како и руралното население. Општото чувство на маргинализација и недоволна застапеност е поизразено кај оваа група. Тие се загрижени дека дури и основните услови, како што се транспортот и инфраструктурата, здравствената заштита, снабдувањето со вода за пиење и други, не се исполнети и дека не се вклучени во агендата на политичките партии.

Во споредба со општата и руралната популација, луѓето кои живеат во оддалечени заедници се позаинтересирани за општествено-политичките случувања и почесто разговараат за овие прашања со други луѓе.

Идентификувани се следниве специфични препреки:

- ♦ Незаинтересираност кај институциите и политичарите за подобрување на квалитетот на животот и чувство на маргинализација и исклученост.
- ♦ Недоволна застапеност: изразено чувство дека нивните грижи не се адресирани од оние што ги претставуваат.
- ♦ Недоверба во својата способност да влијаат на политиката и јавните политики во земјата.
- ♦ Слаба самоиницијатива, и покрај утврдената потреба од граѓанско учество.
- ♦ Недостиг на можности и канали преку коишто можат да учествуваат во граѓански активности и ниска свесност за тоа.
- ♦ Недостиг на вештини за активно учество (претпочитање на пасивно учество).
- ♦ Лошата инфраструктура (патна инфраструктура и поврзаност) влијае негативно на нивното учество.

МНОГУ СИРОМАШНИ ЛИЦА

Сиромаштијата е најсилната препрека за општествено-политичко учество. Сепак, покрај сиромаштијата, потребно е внимателно да се идентификуваат препреките што ги инхибираат сиромашните луѓе, како што се нивните перцепција, искуство или ставови.

Тие покажуваат ниско ниво на интерес за општествено-економските случувања во земјата, како и помала мотивација за учество во граѓански и политички активности. Препреките што доведуваат до оваа состојба можат да се опишат на следниов начин:

- ♦ **Претходни негативни искуства** со политички партии, кандидати (манипулација, маргинализација, лаги, неисполнети ветувања).
- ♦ **Акцент на егзистенцијални грижи и опстанок** (времето и енергијата се трошат на изнаоѓање решение за основните егзистенцијални проблеми).
- ♦ **Недоверба** дека јавните институции се заинтересирани за подобрување на квалитетот на нивниот живот.
- ♦ **Недоверба во својата влијателност.**
- ♦ **Страв од притисок и последици** (сметаат дека опстанокот и пристапот до приход, услуги и придобивки зависат од односот со службените лица и доколку тој се влоши, можат да го изгубат и тоа што го имаат).
- ♦ **Недостиг на вештини и знаење** како и каде да учествуваат.
- ♦ **Недостиг на знаење за формите и средствата за ангажирање и учество во општествено-политичкиот живот**, особено познавање на граѓанското право и како да се заштитат и да ги остварат своите граѓански права.

ДОЛГОРОЧНО НЕВРАБОТЕНИ ЛИЦА

Долгорочно невработената група е многу слична на групата на многу сиромашни лица во однос на интересот и односот кон општествено-политичкото учество. Како и другите анкетирани групи долгорочно невработените лица:

- ♦ **Се чувствуваат недоволно застапени**, има многу малку претставници или изборни кандидати од невработените заедници.
- ♦ **Не веруваат** дека имаат моќ да влијаат на политиките во земјата да се подобри квалитетот на животот.
- ♦ **Имаат претходни негативни искуства** (манипулација, неисполнети предизборни ветувања, лаги).
- ♦ **Не веруваат дека институциите можат да ја подобрат нивната позиција и статус.**
- ♦ **Чувствуваат страв од притисок и одмазда** (можностите за вработување често зависат од партиското членство, кое доколку го нема, можноста за вработување се намалува).
- ♦ **Недоволно вештини и знаење** како и каде да учествуваат.
- ♦ **Цврсто веруваат во „партизацијата“** на секој сегмент од општеството, особено во врска со вработувањето.

ДРУГИ ЕТНИЧКИ ЗАЕДНИЦИ

Луѓето од другите етнички заедници ги имаат истите ставови и однесувања како и општата популација во однос на интересот за граѓанско и политичко учество. Барьерите присутни кај сите демографски групи што влијаат на степенот на политичка и граѓанска активност, се присутни и кај другите етнички заедници:

- ♦ **Недоверба во својата моќ** да влијаат врз политиките во земјата.
- ♦ **Ниско ниво на доверба** во намерите и капацитетот на политичарите за подобрување на квалитетот на животот.
- ♦ **Недостаток на канали** за активно учество.
- ♦ **Страв од притисок и одмазда** за граѓанскиот активизам.

Сепак, граѓанското и политичкото однесување на оваа демографска група е оформено од специфични фактори:

- ♦ Перцепција дека општеството е обликувано од етнички наместо граѓански вредности.
- ♦ Перцепција дека живеат во двонационално општество, каде што нивните интереси не се застапени.